

การพัฒนาแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ
โรงเรียนมหาชัยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์
THE DEVELOPMENT A MODEL GUIDED INTERNAL SUPERVISION TO DEVELOP
THE QUALITY OF EDUCATION AT MAHACHAIPITTAYAKHOM SCHOOL,
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE KALASIN

ไพโรจน์ เกื้อสุวรรณ¹ และ สายฟ้า หาญสุข^{2,*}
Pairote Keosuwan¹ and Saifa Haseesuk^{2,*}

(Received: June 16, 2025; Revised: July 16, 2025; Accepted: August 14, 2025)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ
จำเป็นของการนิเทศแบบชี้แนะ ศึกษาโดยใช้ประชากรทั้งหมด 25 คน เลือกแบบเจาะจง และสัมภาษณ์
ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เลือกแบบเจาะจง 2) สร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
สำคัญในการสนทนากลุ่ม เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เลือกแบบเจาะจง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน
ความเหมาะสมเป็นผู้บริหาร 30 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมี
ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 แบบสัมภาษณ์
ประเด็นการสนทนากลุ่ม แบบสอบถามความเหมาะสม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับ
ความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 ดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ
- 2) รูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการและ
วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ส่วนที่ 3 กลไก ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไข
ความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนา, รูปแบบ, การนิเทศภายใน, การชี้แนะ

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาชัยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

¹ Director of Mahachaipittayakhom School, Secondary Educational Service Area Office Kalasin

² รองผู้อำนวยการโรงเรียนมหาชัยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

² Deputy Director of Mahachaipittayakhom School, Secondary Educational Service Area Office Kalasin

* Corresponding author. E-mail: sky.saifa20@gmail.com

Abstract

This research aimed to study 1) the current conditions, desired conditions and needs of guided internal supervision. There were 25 teachers chosen, by stratified random sampling. And 3 experts chosen, by purposive sampling for interview. 2) set and check suitability a model, the informant group in focus group discussion of 9 experts, and the group of informants in the suitability assessment of 30 school administrators, by purposive sampling. Tools used in data collection were, the current condition questionnaire had a reliability value of 0.91, the desired condition questionnaire had a reliability value of 0.92., interview form for focus group discussion, and suitability questionnaire. Statistics used in data analysis were percentage, average, standard deviation and priority needs index.

The research results were found as follows;

1) Current condition was at medium level, desirable condition was at the highest level, and the number one need was guiding action.

2) A model guidelines, consists of 5 parts: part 1 principles and objectives, part 2 procedure, part 3 mechanism, part 4 assessment guidelines, and part 5 success conditions. assessment results on appropriate were at the highest level.

Keywords: Development, A model, Internal supervision, Guided

บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จจะต้องอาศัยกระบวนการสำคัญ 3 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่คอยให้คำแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพที่จะส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และเป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ที่กำหนดให้สถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัดเน้นให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยส่งเสริมให้หน่วยปฏิบัติเป็นที่ไว้วางใจของผู้รับบริการหรือเรียกว่ามีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ดี นั่นคือสถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาที่ยึดสภาพปัญหาความต้องการและให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจัยหลักในการวางแผนร่วมกันระหว่างบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สถานศึกษาจะต้องมีการระดมสมองในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของบุคลากรภายในสถานศึกษาที่เป็นผู้ให้บริการและสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับบริการทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนดซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัยกระบวนการนิเทศการศึกษา เพื่อให้มีการพัฒนาที่ต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

การนิเทศภายใน เป็นกระบวนการที่บุคลากรในสถานศึกษา เช่น ผู้บริหาร ครู หรือ คณะกรรมการนิเทศ ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารจัดการภายใน โรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ของครูให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและให้คำปรึกษา ในการปฏิบัติงานแก่ครู ติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของครูหรือ โครงการภายใน และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ภายในองค์กร การนิเทศภายในมีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาและส่งเสริมครู บุคลากร และการจัดการเรียนรู้ภายใน สถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตาม และ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และมีองค์ประกอบหรือขั้นตอนการนิเทศภายใน ประกอบด้วย วางแผนการนิเทศ ลงพื้นที่หรือดำเนินกิจกรรมตามแผน ตรวจสอบและประเมินผล และปรับปรุงและพัฒนา แนวทางนิเทศให้ดียิ่งขึ้น (สมหมาย เทียนทอง, 2563)

การนิเทศแบบชี้แนะ เป็นรูปแบบของการนิเทศที่ ผู้ทำหน้าที่นิเทศมีบทบาทในการให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง แก่ครูหรือผู้รับการนิเทศ โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลที่ต้องการ เพื่อ ช่วยให้ผู้รับการนิเทศสามารถพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมการชี้แนะ การทำความเข้าใจวัตถุประสงค์การชี้แนะ การ สอนงานแบบชี้แนะ การติดตามประเมินผลการชี้แนะ (กมลวรรณ รามเดชะ, 2550) มีความสำคัญ คือ เป็น การเพิ่มศักยภาพจุดแข็งของบุคคล เช่น พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ให้แข็งแกร่งขึ้น ลดทอนจุดอ่อนของ แต่ละคน เช่น ความประหม่าในการกล่าวสุนทรพจน์ต่อหน้าสาธารณะ เพิ่มขีดศักยภาพของบุคคลด้วยการ เรียนรู้ต่อเนื่อง เรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตในการทำวิจัยในชั้นเรียน เสริมสร้างทักษะใหม่และความสามารถในการ มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น พัฒนาทักษะการสื่อสารให้ดียิ่งขึ้น เตรียมความพร้อมเพื่อเข้ารับตำแหน่งหน้าที่ หรือ ความรับผิดชอบใหม่ การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ ฝึกการบริหารตนเอง จัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และระบุเป้าหมายและการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาให้นักเรียนเป็นคน เก่ง คนดี มีความสุข (McManus, 2009)

โรงเรียนมหาไชยพิทยาคม เป็นโรงเรียนขนาดกลาง มีความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ภายใต้วิสัยทัศน์ “ภายในปีการศึกษา 2571 โรงเรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ผู้เรียนเป็นคนดี มี ความสุข ตามหลักพหุปัญญา เห็นคุณค่าความเป็นไทย” จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนำบริบทชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนโดยส่วนใหญ่มีสภาพ ปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว ขาดกำลังทรัพย์ในการศึกษาเล่าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น นักเรียนที่ สำเร็จการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วจึงไม่ศึกษาต่อและไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ ให้พอกับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทะเลาะวิวาท โรงเรียนมหาไชยพิทยาคมตระหนักและเห็นความสำคัญในสภาพปัญหาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข และจากการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า ครูผู้สอนมีการ จัดการเรียนรู้นี้ที่เน้นการบรรยายมากกว่าการปฏิบัติกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมกับผู้เรียน จึงจำเป็นต้องได้รับการ ชี้แนะจากผู้บังคับบัญชาและผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (โรงเรียนมหาไชยพิทยาคม, 2567)

จากปัญหาของการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมหาไชยพิทยาคม ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนมหาไชยพิทยาคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น และเพื่อสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนมหาไชยพิทยาคม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหาไชยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพิจิตร

2. เพื่อสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหาไชยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพิจิตร

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหาไชยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพิจิตรผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนงานวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศการศึกษา

รูปแบบการนิเทศการศึกษา เป็นแนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการจัดกระบวนการนิเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุง หรือส่งเสริมการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานทางการศึกษา โดยรูปแบบการนิเทศจะถูกกำหนดตามวัตถุประสงค์ ลักษณะงาน สภาพแวดล้อม และบริบทของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) โดย Glickman and Others (2013) ได้นำเสนอไว้ว่าเป็นรูปแบบกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศหรือผู้บริหารและผู้รับการนิเทศในอันที่จะส่งเสริม สนับสนุน และปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้สูงขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีความสำคัญช่วยในการกำหนดโครงสร้างของนวัตกรรมของการนิเทศให้มีความชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในการนิเทศการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม โดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2553) ได้นำเสนอว่า รูปแบบที่มีโครงสร้างชัดเจนเอื้อต่อการประเมินผล ทั้งในด้านการบริหารและผลลัพธ์ ทำให้สามารถปรับปรุงได้อย่างตรงจุด การมีรูปแบบทำให้สามารถวัดผลและติดตามผลได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังที่ อีระ รุญเจริญ (2553) และ Keeves (1988) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ส่วนที่ 3 กลไก ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ

สรุปได้ว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษา หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่ใช้ในการดำเนินการนิเทศ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามสภาพบริบทของแต่ละพื้นที่ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ช่วยให้

การนิเทศมีทิศทาง ชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน มีความเหมาะสมกับบริบทและความต้องการ ช่วยให้การพัฒนาเป็นระบบและต่อเนื่อง

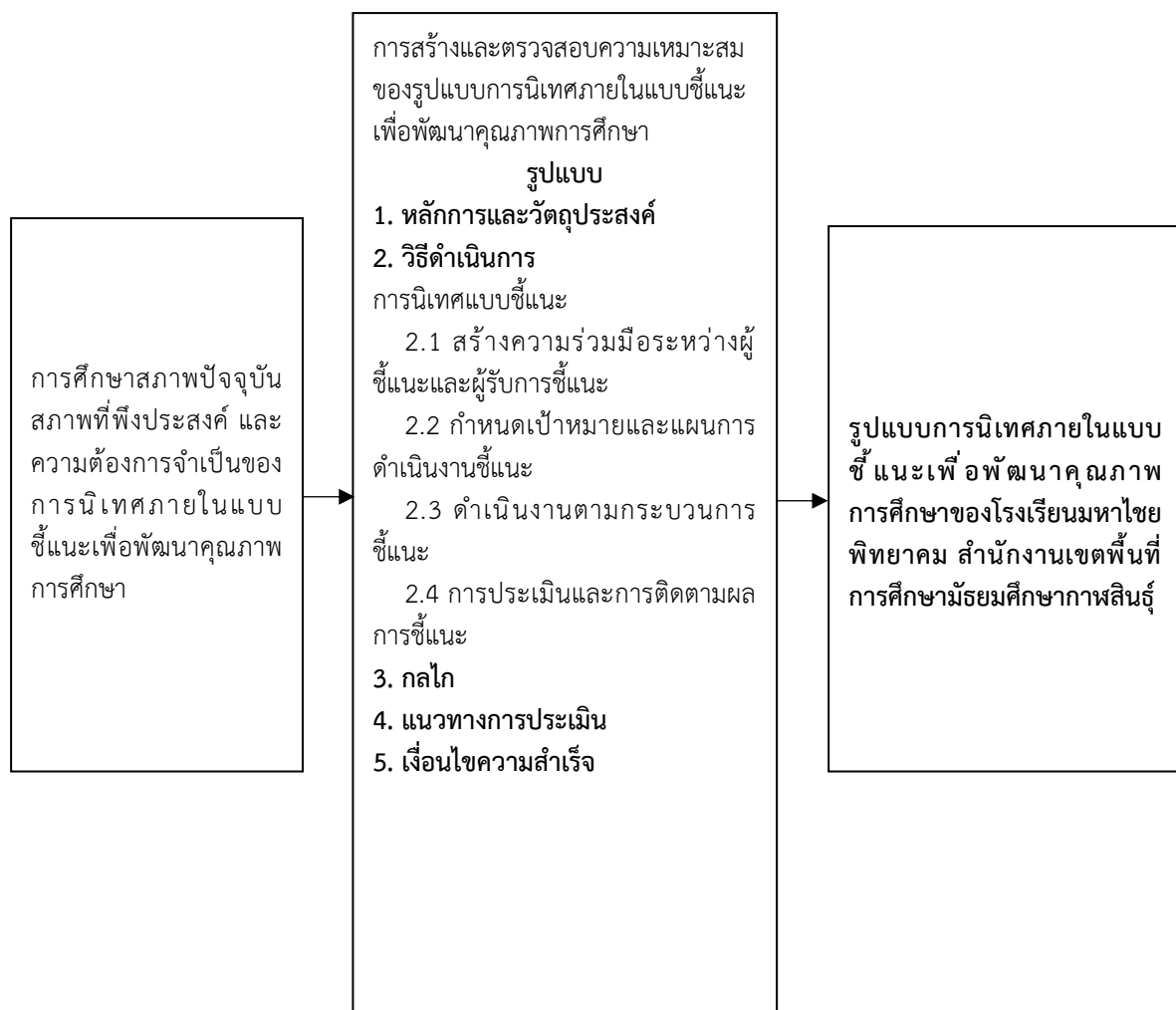
2. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศแบบชี้แนะ

จากการศึกษาการนิเทศแบบชี้แนะ นักวิชาการ นักการศึกษา และองค์กรเกี่ยวกับการศึกษา ได้เสนอความหมายของการนิเทศแบบชี้แนะไว้ว่าเป็น รูปแบบการนิเทศที่เน้นกระบวนการแนะนำ ส่งเสริม และสนับสนุนครูหรือบุคลากรทางการศึกษาให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยผู้ทำหน้าที่นิเทศจะทำงานร่วมกับครูในลักษณะเป็น “โค้ช” หรือ “พี่เลี้ยง” ไม่ใช่ผู้ควบคุมหรือผู้ประเมิน (Costa and Garmston, 2016) โดยที่ อรุมา คงคาเขตร (2563) นำเสนอโดยสรุปไว้ว่า การนิเทศการศึกษา มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาครูและคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา ช่วยส่งเสริมการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน สร้างแรงจูงใจและความมั่นใจในวิชาชีพครู เสริมสร้างความร่วมมือในองค์กร พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยผ่านการพัฒนาครู และลดความตึงเครียดจากการนิเทศแบบประเมิน มีขั้นตอนของการนิเทศแบบชี้แนะ ประกอบด้วย 1) สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ เป็นการ ตกลงหัวข้อและประเมินจุดแข็งสภาพแวดล้อมของผู้รับการชี้แนะ ตกลงบทบาทของผู้ชี้แนะ สร้างความไว้วางใจในการดำเนินงานระหว่างผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ 2) กำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานชี้แนะ เป็นการกำหนดตัวชี้วัด วิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ต้องการ สร้างแผนดำเนินงาน 3) ดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ เป็นการทบทวน ประเมินผล ผลเทียบกับเป้าหมาย และปรับแผน การให้ข้อมูลป้อนกลับ และ 4) การประเมินและการติดตามผลการชี้แนะ เป็นการประเมิน ติดตามผล และสรุปผลการดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

สรุปได้ว่า การนิเทศแบบชี้แนะ หมายถึง รูปแบบการนิเทศที่เน้นกระบวนการแนะนำ ส่งเสริม และสนับสนุนครูหรือบุคลากรทางการศึกษาให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาครูและคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา ช่วยส่งเสริมการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน สร้างแรงจูงใจและความมั่นใจในวิชาชีพครู และมีขั้นตอนของการนิเทศแบบชี้แนะ ประกอบด้วย 1) สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ 2) กำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานชี้แนะ 3) ดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ และ 4) การประเมินและการติดตามผลการชี้แนะ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศ การศึกษา และแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศแบบชี้แนะ ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) รูปแบบการออกแบบเชิงอธิบายตามลำดับ (Explanatory Sequential Design) (ดารณี อุทัยรัตน์, 2562) พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนมหาไชยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสุรินทร์ แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด คือ ครู 25 คน (โรงเรียนมหาไชยพิทยาคม, 2567) ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ในปีการศึกษา 2567 และการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ที่เป็นนักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาหรือการนิเทศการศึกษา และผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการนิเทศการนิเทศการศึกษา และมีผลงานเชิงประจักษ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูล มี 2 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา

(IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 - 1.00 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) และ 2) แบบสัมภาษณ์ มีความตรงเชิงโครงสร้างตามองค์ประกอบของกระบวนการ (IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 - 1.00 รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง ระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2567 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสรุปประเด็นและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้วิจัยร่างด้วยตนเองจากข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบยืนยันรูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยการสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการ กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารการศึกษา กลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีคุณวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา หรือการบริหารสถานศึกษา และการนิเทศการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี และการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาและการนิเทศการศึกษามาก่อนไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง ระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2568 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท 1) ประเด็นการสนทนากลุ่ม มีองค์ประกอบตามโครงสร้างของกระบวนการนิเทศ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 - 1.00 และ 2) แบบสอบถามความเหมาะสม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สร้างขึ้นตามแนวคิดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) มีความตรงเชิงโครงสร้าง (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 - 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าความต้องการจำเป็น โดยรวมรายด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI (I-D) D	ลำดับ
	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน		
1. การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ	3.35	0.51	ปานกลาง	4.55	0.55	มากที่สุด	0.358	4
2. การกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานชี้แนะ	3.31	0.52	ปานกลาง	4.58	0.52	มากที่สุด	0.384	2
3. การดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ	3.25	0.55	ปานกลาง	4.61	0.5	มากที่สุด	0.418	1
4. การประเมินและการติดตามผลการชี้แนะด้านเข้าใจ	3.34	0.51	ปานกลาง	4.57	0.54	มากที่สุด	0.368	3
โดยรวม	3.31	0.52	ปานกลาง	4.58	0.53	มากที่สุด	0.382	

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าสภาพปัจจุบัน มีการดำเนินการในระดับปานกลาง ($\mu = 3.31$, $\sigma = 0.52$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.53$) ลำดับความต้องการจำเป็น เมื่อเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ ($PNI_{modified} = 0.418$) ลำดับที่ 2 การกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานชี้แนะ ($PNI_{modified} = 0.384$) ลำดับที่ 3 การประเมินและการติดตามผลการชี้แนะด้านเข้าใจ ($PNI_{modified} = 0.368$) และลำดับที่ 4 การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ ($PNI_{modified} = 0.358$) ตามลำดับ และผลการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิพบประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการนิเทศภายในแบบชี้แนะสามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้ การดำเนินการตามกระบวนการชี้แนะเป็นการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ดำเนินการโดยผู้มีพลังอำนาจในการขับเคลื่อน เช่น ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ที่จะต้องมีการศึกษารายละเอียดเนื้อหาที่จะนิเทศ ศึกษาบทบาทหน้าที่และดำเนินการให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อเป้าหมายคือปรับปรุงการเรียนการสอนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสนทนากลุ่มผ่านการตรวจสอบยืนยัน และนำไปประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะ

รายการ	ความเหมาะสม			ผลการประเมิน
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์	4.60	0.50	มากที่สุด	เหมาะสม
2. ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ	4.70	0.40	มากที่สุด	เหมาะสม
3. ส่วนที่ 3 กลไก	4.65	0.50	มากที่สุด	เหมาะสม
4. ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน	4.70	0.40	มากที่สุด	เหมาะสม
5. ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ	4.60	0.50	มากที่สุด	เหมาะสม
โดยรวม	4.65	0.46	มากที่สุด	เหมาะสม

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.45) พิจารณารายส่วนพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกส่วน ถือว่ามีความเหมาะสม เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ, ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.40) ส่วนที่ 3 กลไก ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.50) ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์, ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 การดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ ทำให้ทราบว่า ผลการดำเนินการในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง จะเห็นว่าโรงเรียนมหาไศยพิทยาคมยังขาดคู่มือ นวัตกรรมการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศแบบชี้แนะในการดำเนินการ และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องการให้มีการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นพบว่า การดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด แสดงให้เห็นว่า ขั้นตอนของการดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ เป็นสิ่งที่ผู้นิเทศต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีการดำเนินการอย่างกัลยาณมิตร โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้นำเสนอว่า การบริหารจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จจะต้องอาศัยกระบวนการสำคัญ 3 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่คอยให้คำแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพที่จะส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธศักดิ์ หาดเคลือ, พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ และ สุกัญญา รุจิเมธภาส (2564) วิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่า สภาพการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ สายฟ้า หาสีสุข (2568) วิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการนิเทศแบบเข้าใจ เข้าถึง

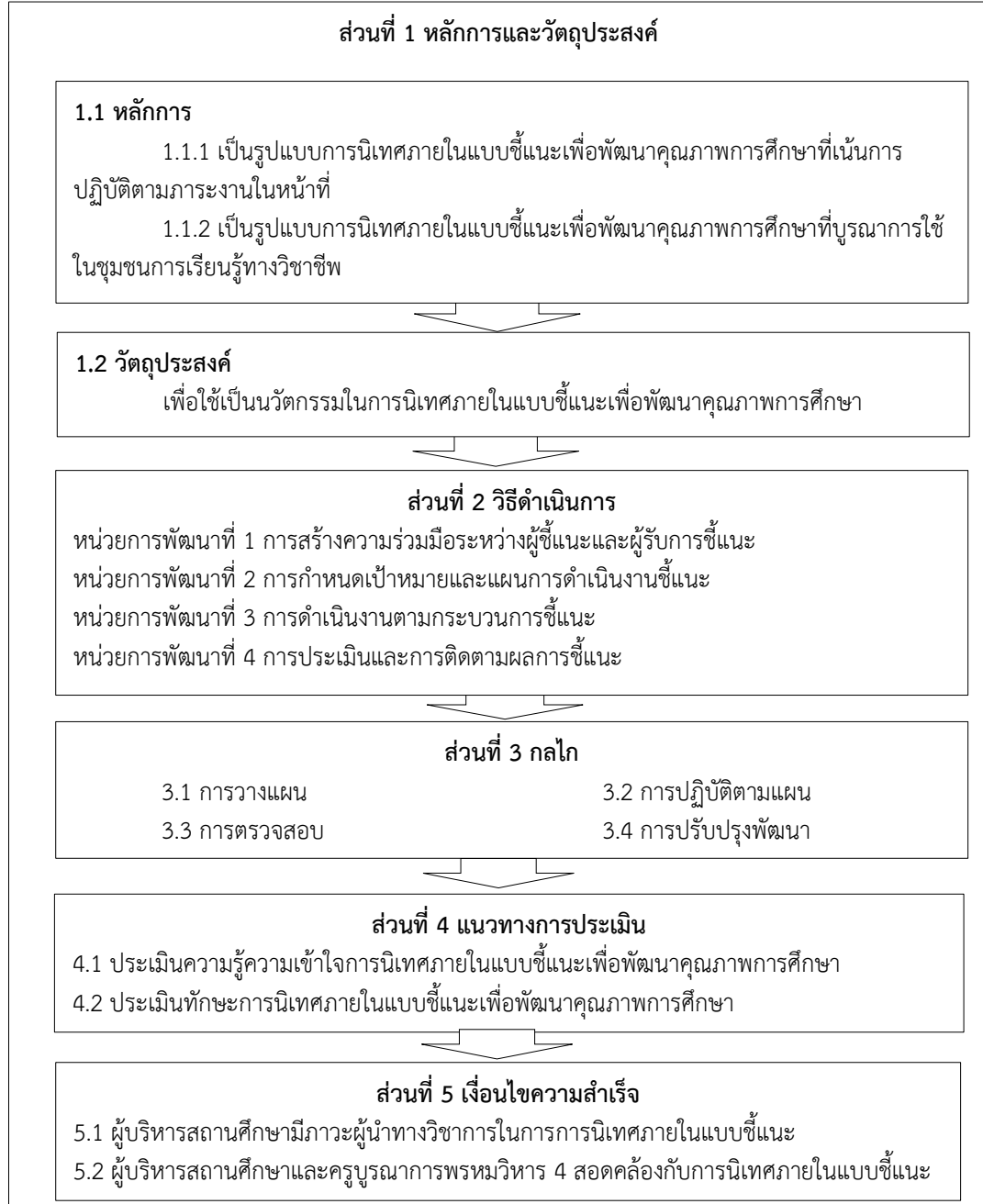
พัฒนา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 ด้านเข้าถึง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย หน่วยการพัฒนาที่ 1 การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ หน่วยการพัฒนาที่ 2 การกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานชี้แนะ หน่วยการพัฒนาที่ 3 การดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ และหน่วยการพัฒนาที่ 4 การประเมินและการติดตามผลการชี้แนะ ส่วนที่ 3 กลไก ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเชิงปริมาณจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และจากการตรวจสอบยืนยันโดยการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อวิพากษ์และหาฉันทามติเกี่ยวกับร่างรูปแบบนิเทศ เมื่อผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาปรับปรุงแก้ไขแล้วได้นำส่งให้ ผู้บริหาร 15 คน ตรวจสอบความเหมาะสมพบว่ามีความเหมาะสมทุกส่วน โดย กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้นำเสนอว่า การนิเทศแบบชี้แนะ เป็นรูปแบบของการนิเทศที่ผู้ทำหน้าที่นิเทศมีบทบาทในการให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง แก่ครูหรือผู้รับการนิเทศ โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้ผู้รับการนิเทศสามารถพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ อนันต์ นามทองตัน และนงลักษณ์ ใจฉลาด (2565) วิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พบว่า มี 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ความมุ่งหมายการนิเทศ มี 3 รายการ องค์ประกอบที่ 2 หลักการนิเทศ มี 4 รายการ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการนิเทศแบบ POLIAS มี 22 รายการ องค์ประกอบที่ 4 ขอบข่ายการนิเทศ มี 4 รายการ และองค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ มี 4 รายการ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทุกองค์ประกอบ และนิธิตินันท์ อินทสิทธิ์ (2566) วิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศชี้แนะแบบ PCOSR เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า รูปแบบการนิเทศชี้แนะแบบ PCOSR เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้กระบวนการของเทคนิคเดลฟาย พบว่า มี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู 2) การนิเทศชี้แนะแบบ PCOSR

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหาชัยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหาชัยพิทยาคม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการและสรุปองค์ความรู้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความ

ต้องการจำเป็น พบว่า มีสภาพปัจจุบันหรือการดำเนินการในปัจจุบันระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นอันดับ 1 การดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ ซึ่งเป็นข้อมูล สำหรับนำไปสร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบการนิเทศตามวัตถุประสงค์ ข้อ 2) การสร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหาไชยพิทยาคม ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ หลักการ มีดังนี้ เป็นรูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติตามภาระงานในหน้าที่ และเป็นรูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่บูรณาการใช้ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ วัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นนวัตกรรมในการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย หน่วยการพัฒนาที่ 1 การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ หน่วยการพัฒนาที่ 2 การกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานชี้แนะ หน่วยการพัฒนาที่ 3 การดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ หน่วยการพัฒนาที่ 4 การประเมินและการติดตามผลการชี้แนะ ส่วนที่ 3 กลไก ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบการปรับปรุงพัฒนา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน ประกอบด้วย การประเมินความรู้ความเข้าใจการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประเมินทักษะการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการในการการนิเทศภายในแบบชี้แนะ และผู้บริหารสถานศึกษาและครูบูรณาการพรหมวิหาร 4 สอดคล้องกับการนิเทศภายในแบบชี้แนะ

สรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหาไชยพิทยาคม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 การดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหาไชยพิทยาคม พบว่า ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย หน่วยการพัฒนาที่ 1 การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ หน่วยการพัฒนาที่ 2 การกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานชี้แนะ หน่วยการพัฒนาที่ 3 การดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ และหน่วยการพัฒนาที่ 4 การประเมินและการติดตามผลการชี้แนะ ส่วนที่ 3 กลไก ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น พบว่า การดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าการนิเทศการศึกษาแบบชี้แนะ ในขั้นตอนของการดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ เป็นการดำเนินการที่ต้องอาศัย

การดำเนินการตามแผนอย่างจริงจัง ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายการดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ อย่างเป็นรูปธรรมมีการเสริมสร้างและกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดคุณภาพที่ยั่งยืน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหาไชยพิทยาคม พบว่า ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับส่วนอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมหาไชยพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสกลนคร ซึ่งเป็นผู้นำพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหาไชยพิทยาคม ลงสู่การปฏิบัติและพัฒนาตามข้อเสนอแนะของผู้ใช้รูปแบบการนิเทศต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น พบว่า การดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 ควรมีการวิจัยในครั้งต่อไปในเชิงลึกด้านดังกล่าวให้มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา เช่น

2.1 ควรวิจัยการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศแบบชี้แนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

2.2 ควรวิจัยการพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศแบบชี้แนะสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ งามเดชะ. (2550). การสอนงานปรึกษาและดูแล. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ดารณี อุทัยรัตน์. (2562). การวิจัยแบบผสมผสาน: วิธีการวิจัยที่ตอบโจทย์การศึกษายุคใหม่. วารสารวิจัยทางการศึกษา, 14(1), 45 - 59.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษาเพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายนอกรอบ 3. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นิธิวัฒน์ อินทสิทธิ์. (2566). การพัฒนารูปแบบการนิเทศชี้แนะแบบ PCOSR เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8(3), 1241 - 1254.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ยุทธศักดิ์ หาดเคลือ, พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ และสุกัญญา รุจิเมธธาส. (2564). รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. Journal of Modern Learning Development, 6(4), 104 - 118.

- โรงเรียนมหาไชยพิทยาคม. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2567. กาฬสินธุ์: โรงเรียนมหาไชยพิทยาคม.
- สมหมาย เทียนทอง. (2563). การนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สายฟ้า หาสีสุข. (2568). การพัฒนากระบวนการนิเทศแบบเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารพุทธนวัตกรรมการศึกษา, 1(1), 1 - 15.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการนิเทศแบบพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring). กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2553). แนวทางการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- อนันต์ นามทองตัน และนางลักษณ์ ใจฉลาด. (2565). รูปแบบการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. วารสารคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 5(3), 37 - 48.
- อรอุมา คงคาเขตร. (2563). การนิเทศแบบโค้ชซึ่งกับการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 11(2), 78 - 92.
- Costa, A.L., & Garmston, R.J. (2016). *Cognitive Coaching: Developing Self - Directed Leaders and Learners* (3rd ed.). Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Glickman, C.D., Gordon, S.P., & Ross - Gordon, J. M. (2013). *Super Vision and Instructional Leadership: A Developmental Approach* (9th ed.). Pearson.
- Keeves, P.J. (1988). *Educational Research, Methodology and Measurement : An International Handbook*. Oxford: Pergamon.
- McManus, P. (2009). *Coaching People*. Harvard: Harvard Business Press.

